

«90 ANYS DESPRÉS DE LA REVOLUCIÓ ESPANYOLA. LLIÇONS PENDENTS.

En el 90è aniversari val la pena recordar (i reafirmar) que a l'estiu de 1936 hi va haver una revolució social a Espanya, una de les revolucions obreres més importants d'Europa al segle XX. Una revolució que, en canvi, continua sent ignorada en moltes de les commemoracions actuals. Per exemple, si mires la premsa actual, sembla que no hagués existit. Amb poques excepcions, només hi ha referències al fet que hi va haver una revolta militar contra la República que va portar a l'inici de la guerra civil, etc. I si consultes la premsa associada a partits que van tenir un paper fa 90 anys, es produeix la mateixa impressió. Per exemple, al Mundo Obrero digital, l'òrgan oficial del PCE, no hi ha ni una sola paraula ni referència a la revolució liderada per milions de treballadors i camperols. El mateix passa amb El Socialista, on ni tan sols hi ha cap mena de referència. És clar que no és un problema d'ignorància "històrica" dels fets. Hi ha una raó política.

I, tanmateix, hi va haver una revolució

De fet, tot i que es van fer intents d'amagar-ho, la revolució era un fet als dos terços del país on l'aixecament militar va fracassar inicialment. La reacció popular al cop d'estat no es va limitar a la defensa estricta de la legalitat republicana, sinó que va anar molt més enllà. No només buscava neutralitzar els conspiradors militars i la xarxa civil que els acompanyava, ni es va limitar a assenyalar exclusivament els enemics polítics de la República, sinó que també va apuntar a les classes dominants. Cap a l'oligarquia terratinent, responsable de l'existència d'una massa de milions de camperols que van sobreviure en la misèria. Cap a la burgesia associada i interessada exclusivament a mantenir un cert ordre social a qualsevol preu. Cap a l'Església, sempre associada amb el poder i els poderosos. Tots ells van ser acusats de

protegir i fomentar la reacció de l'exèrcit que s'havia revoltat contra la República. Van aparèixer als ulls de les masses com la conspiració civil, la conspiració de la "classe", que estava darrere del cop d'estat i que també havia de ser derrotada.

Sens dubte, la forma de classe adoptada tenia a veure amb l'experiència adquirida durant el període anterior. Amb la convicció que qualsevol intent de reforma, per molt tímid que fos, seria sabotejat per les classes dominants. Això va desviar sectors importants del moviment obrer en una altra direcció: no hi havia possibilitat a Espanya de modernitzar el país mitjançant mètodes «pacífics» o parlamentaris, i qualsevol intent de reforma inevitablement implicava atacar els privilegis d'aquestes classes dominants. L'onada de col·lectivització que va tenir lloc a partir de juliol de 1936 no es pot entendre més enllà del que el fracàs de la Reforma Agrària projectada el 1932 va significar en la consciència de milers i milers de pagesos.

Així, formant part del mateix moviment, i mentre s'organitzaven les columnes de milícia encarregades de respondre als exèrcits rebels a les zones controlades per ells, els sindicats es feien càrrec dels serveis essencials (transport, aigua, gas, electricitat...), les fàbriques van començar a ser gestionades per comitès de control obrer, i les propietats de l'Església i dels terratinents van ser expropiades. L'Església va ser radicalment desposseïda del seu poder i influència amb el tancament de tots els temples i escoles gestionats per ordres religioses, mentre que el poder de la premsa burgesa i de dretes va quedar completament anul·lat amb la confiscació de totes les impremtes que van passar a mans de les organitzacions obreres. El mateix va passar amb edificis i propietats pertanyents a partits reaccionaris o de dretes, fabricants i industrials. Tot això va anar acompanyat de l'aparició en pobles i ciutats d'organitzacions creades per la revolu-

ció, que en la pràctica disputaven el poder amb les autoritats legals, quan aquestes no les acorralaven directament. A Barcelona, el Comitè Central de Milícies Antifeixistes es va convertir en una mena de govern revolucionari en l'ombra. A València, el Comitè Executiu Popular, a Almeria el Comitè Central Antifeixista, o a Màlaga, el Comitè de Salut Pública, per citar alguns exemples, tenien en comú que es presentaven com a única autoritat.

Sí, hi va haver una autèntica revolució social que, al mateix temps, es va intentar amagar al moviment obrer internacional pels aparells de propaganda de la Comintern i la Internacional Obrera i Socialista, que intentaven presentar el que passava a Espanya com una lluita dels treballadors i camperols contra els generals feixistes i per la democràcia. en la qual, d'altra banda, tots els governs democràtics d'Europa haurien d'estar interessats. En particular, tots els partits comunistes —estretament vinculats als interessos de la diplomàcia del Kremlin— van dur a terme una campanya intensa en aquesta direcció, entre la qual destacava la desenvolupada pel PC francès. André Marty, membre del Comitè Executiu de la Comintern, va escriure a principis d'agost de 1936 que "la lluita actual a Espanya no és entre capitalisme i socialisme, sinó entre feixisme i democràcia."

Frontisme Popular, un recurs contra la revolució

Aquesta política, que en el millor dels casos presentava el desenvolupament dels esdeveniments del bàndol republicà com una "revolució antifeixista" i no com una revolució social, corresponia en realitat a l'orientació adoptada al Setè Congrés de la CI el 1935, i al gir cap a la política dels Fronts Populars. En essència, el que la política del Front Popular va proposar, i que els diferents PC havien de promoure, eren

Per subscriure't a la Carta Setmanal del POSI

Si no la reps, et convidem que la rebes cada setmana. Si la reps, et proposem que subscriguis altres companys i companyes a qui els pugui interessar. L'elaboració i tramesa d'aquesta Carta suposa algunes despeses. El POSI, que l'edita, no rep ni demana subvencions. La nostra activitat i publicacions són finançades exclusivament per treballadors i treballadores. Et demanem un suport de 5 euros (o més, si vols) a l'any per donar suport a la publicació d'aquesta Carta Setmanal. El nostre compte a La Caixa és ES53 2100 2812 51 0200071314 (indicant suport Carta Setmanal)

Per rebre la Carta envia un correu a info@posicuarta.org
Contacta a través de <http://posicuarta.org/cartasblog/contacto>

acords o aliances tan àmplies com fos possible que incloguessin no només els sectors de la classe treballadora, sinó també la burgesia suposadament interessada a aturar l'avanç del feixisme a Europa. Una línia alimentada per la teoria del socialisme en un país, defensada per la burocràcia estalinista per garantir-ne la supervivència. D'aquesta manera, l'objectiu dels PC hauria de ser principalment la defensa de la URSS (en realitat, de la casta estalinista al poder), d'acord amb la "Política de Seguretat Col·lectiva", justificada pels líders del Kremlin per trencar l'aïllament del país. En altres paraules, per trencar l'aïllament del país, ja no es considerava que la millor manera fos allargar la revolució, sinó que es tractava de buscar aliances amb els governs "democràtics" europeus, és a dir, amb l'imperialisme francès i britànic. Naturalment, aquesta política tenia implicacions: a canvi de la cooperació de les diferents burgesies i els seus governs en la suposada tasca comuna d'aturar l'avanç del feixisme, els PC van renunciar a canviar les bases polítiques i econòmiques d'aquests països, és a dir, van renunciar a la revolució i així es van situar en una posició contrarevolucionària.

Aquesta va ser la política defensada a Espanya pel CI i el PCE-PSUC des del juliol de 1936, amb el suport entusiasta dels partits republicans, els nacionalistes catalans i bascos, i seguida d'una manera o altra per la resta d'organitzacions obres. Tot i que es disfressava d'«antifeixista», en realitat era una política profundament contrarevolucionària.

Una revolució aixafada

Com s'ha explicat abans, per a ells la revolució social no podia tenir lloc a Espanya, no perquè fos irrealitzable, sinó simplement perquè no era convenient. Perquè podria espantar els governs "democràtics" de França i Anglaterra, i mantenir-los allunyats de la possibilitat d'ajudar la República. La qual, en canvi, constituïa una veritable fal·làcia: l'imperialisme francès i britànic no contemplava, en absolut, fer res que pogués desagradar a Hitler o Mussolini, com es va veure el 1934 amb l'ocupació d'Abissínia per tropes colonials italianes, o el 1936 amb l'ocupació del Rin. I, en particular, no fer res que pogués obrir una bretxa per la qual el moviment obrer pogués penetrar. L'Acord de No Intervenció signat a

l'agost de 1936 per les potències "democràtiques" França i Anglaterra, juntament amb Alemanya i Itàlia, i al qual la URSS es va adherir vergonyosament, n'és un exemple. Va arribar a confirmar que, en realitat, els governs "democràtics" tenien més por de la revolució obrera que del feixisme.

La revolució espanyola va ser lluitada ferotgement pel Front Popular disfressat d'«antifeixisme», que s'oposava amargament a les col·lectivititzacions, defensava la propietat privada i treballava per eliminar totes les formes de poder revolucionari per restablir un ordre que pogués ser admissible als governs «democràtics». D'una manera astuta, i contràriament al que havien mostrat els treballadors i camperols des del principi, es va imposar la idea que fer la revolució era incompatible amb guanyar la guerra, i que qui parlés de revolució, en realitat estava jugant a favor de Franco.

El resultat d'aquesta política és conegut per nosaltres. La revolució va ser finalment sufocada al maig de 1937. L'assalt a la Telefónica per part d'un destacament de guàrdies d'assalt, enviat pel Comissari d'Ordre Públic, el militant del PSUC Rodríguez Salas, que actua amb l'autorització del Govern de la Generalitat, és contestat per milers de treballadors a Barcelona que aixequen barricades i declaren una vaga general. És l'última oportunitat per capgirar la situació, però els líders a favor de la "col·laboració antifeixista" imposen els seus criteris. Les barricades són desmuntades i els treballadors tornen a la feina. Hi haurà milers d'arrestos, i militants importants seran assassinats amb impunitat (Nin, Berneri, Barbieri...). La revolució és aixafada, però això, com sabem, no va servir per

guanyar la guerra.

Un equilibri necessari

En un article que va deixar inacabat, Leon Trotski va abordar el 1940 les causes que havien portat a la derrota del proletariat espanyol i les conseqüències que s'havien d'extreure. En el moment en què la humanitat era conduïda a una nova carnisseria, i els esforços del revolucionari rus es concentraven a evitar la dispersió que inevitablement es produiria, va donar gran importància al fet que les noves generacions militants entenien per què el proletariat espanyol havia estat derrotat. Fins i tot es va revoltar contra alguns dels seus antics companys que explicaven aquesta derrota bàsicament per la "immaduresa de les masses". Li semblava un argument poc digne que es referia al proletariat espanyol, l'únic proletariat a Europa que s'havia enfrontat al feixisme durant tres anys i en condicions molt difícils.

Per a Léon Trotski, la revolució espanyola havia estat derrotada per una nova "Santa Aliança" composta per l'imperialisme francès i britànic, ajudat pels poders feixistes i amb l'ajuda inestimable de la burocràcia del Kremlin. Si els esdeveniments a Espanya havien demostrat alguna cosa, era el caràcter contrarevolucionari de la política de Stalin; si alguna cosa s'havia demostrat, era que la salvació de la República i la lluita contra el feixisme només podien garantir l'èxit si la revolució iniciada al juliol de 1936 finalment triomfava; Si alguna cosa s'havia demostrat, era que no es podia esperar res dels governs suposadament democràtics; i si els esdeveniments a Espanya havien demostrat alguna cosa, no era la manca de combativitat del proletariat espanyol, ni la seva immaduresa, sinó la manca d'un partit revolucionari que volgués i sabés com liderar la revolució i portar-la fins al final.

És possible que molts militants i lectors de la carta setmanal no estiguin d'acord amb aquest diagnòstic. És un debat que s'ha de dur a terme. Avui, com ahir, avançar en la construcció d'una representació política fidel als treballadors sens dubte encara està pendent. Aquesta nova representació no es construirà sense aprendre de les lliçons del passat. En particular, sense entendre quines van ser les causes de la derrota de la revolució espanyola.

Contra el aumento del gasto militar...

10.000 millones más...

Palestina

Ucrania

Cualquier ciudad en el estado español

Todo ese dinero para sanidad, educación, pensiones, vivienda, gasto social...

catp

comité por la alianza de trabajadores y pueblos

www.posicuarta.org